Carmelina Sánchez-Cutillas

Il·lustració de J. Pont,
extreta del poemari de
Carmelina Sánchez-Cutillas
Conjugació en primera persona

Col·lecció Gràfica, Sèrie Còmics, 17
© Acadèmia Valenciana de la Llengua
© Esperança Martínez Molina

Edita: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Avinguda de la Constitució, 284. 46019 València
avl@gva.es | www.avl.gva.es

Guió i dibuix: Esperança Martínez Molina
Disseny i maquetació: Esperança Martínez Molina
Impressió: Set i Set Impressors, SL
ISBN: 978-84-482-6440-6
Depòsit Legal: V-493-2020

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

à
Carmelina
Sánchez-Cutillas
Escriptora de l'any 2020

I ara parlem amb la guanyadora del Premi Andròmina de l'any 1975, Carmen Sánchez-Cutillas, que l'ha rebut per la novel·la *Matèria de Bretanya*.
bla bla bla bla bla bla

Carmen, vosté és coneguda com a articulista i com a estudiosa del rei Jaume I. Fins i tot, diu que està enamorada d'ell.
No, per favor, diga'm Carmelina. Bé, no... jo m'he traslladat a aquella època i així ho he escrit.

Això volia dir-li, és vosté historiadora i medievalista, Se sent escriptora?
bla bla bla bla bla bla
No puc negar que m'agrada escriure. Jo diria que em sent poetessa.

Parlem ara del llibre *Matèria de Bretanya*. L'ha sorpresa el premi?
Sí, no me l'esperava. És la meva primera obra narrativa.

I per què este títol? No sembla que tinga a veure amb el contingut del llibre.
És el paquet dels llibres trobats, el principi de tot.

«La mar vivia en una badia molt gran.
Un dels cantons d'aquella badia que
era la casa de la mar s'anomenava
la Punta de l'Albir i l'altre cantó
el Morro de Toix…»

CARMELINA NAIX ALLÀ PEL 1927 A MADRID, PERÒ PROMPTE LA FAMÍLIA S'INSTAL·LARÀ ENTRE VALÈNCIA I ALTEA.

A CASA DE L'AVI, CARMELINA EXPLICA A SA MARE:

LA FADRINA MARIA DIU QUE CARLITOS HA TIRAT EL CÉRCOL AMB QUÈ JUGAVEN AL BASSAL.

«A l'avi no li va fer gens de gràcia, i deia que era una vergonya que els seus nets no sabien parlar valencià […] sobre la meua persona va disposar que aniria a costura perquè, amb el tracte amb els altres xiquets del poble, pogués adquirir una millor coneixença idiomàtica.»

DE JOVE, A CARMELINA LI AGRADAVA ANAR A ESCOLTAR L'AVI A LO RAT PENAT.
Què feu per ací? Carmelina, busques l'avi?
Sí, està esperant-me. Vinc a escoltar la sessió acadèmica de hui.
Encara no t'has avorrit? Açò no és per a xiques...
Disculpe'm! El meu avi m'espera.
Quina ràbia!!!!
Avi!!!
On estaves? He de començar i abans volia donar-te açò.
clap
clap
clap
Què és?
El primer llibre per a la que serà la teua biblioteca!
Fray Luis de León
Obras propias y Traducciones de latín, griego y toascano, con la Parafrasi de algunos Salmos y Capítulos de Job
Ai, avi!!!!!
«Aleshores jo no podia entendre que aquell era el meu primer desig de rebel·lió, que quan el sentim sense conéixer-lo encara ens fa tanta vergonya com el primer pecat.»
clec-clec
clec-clec

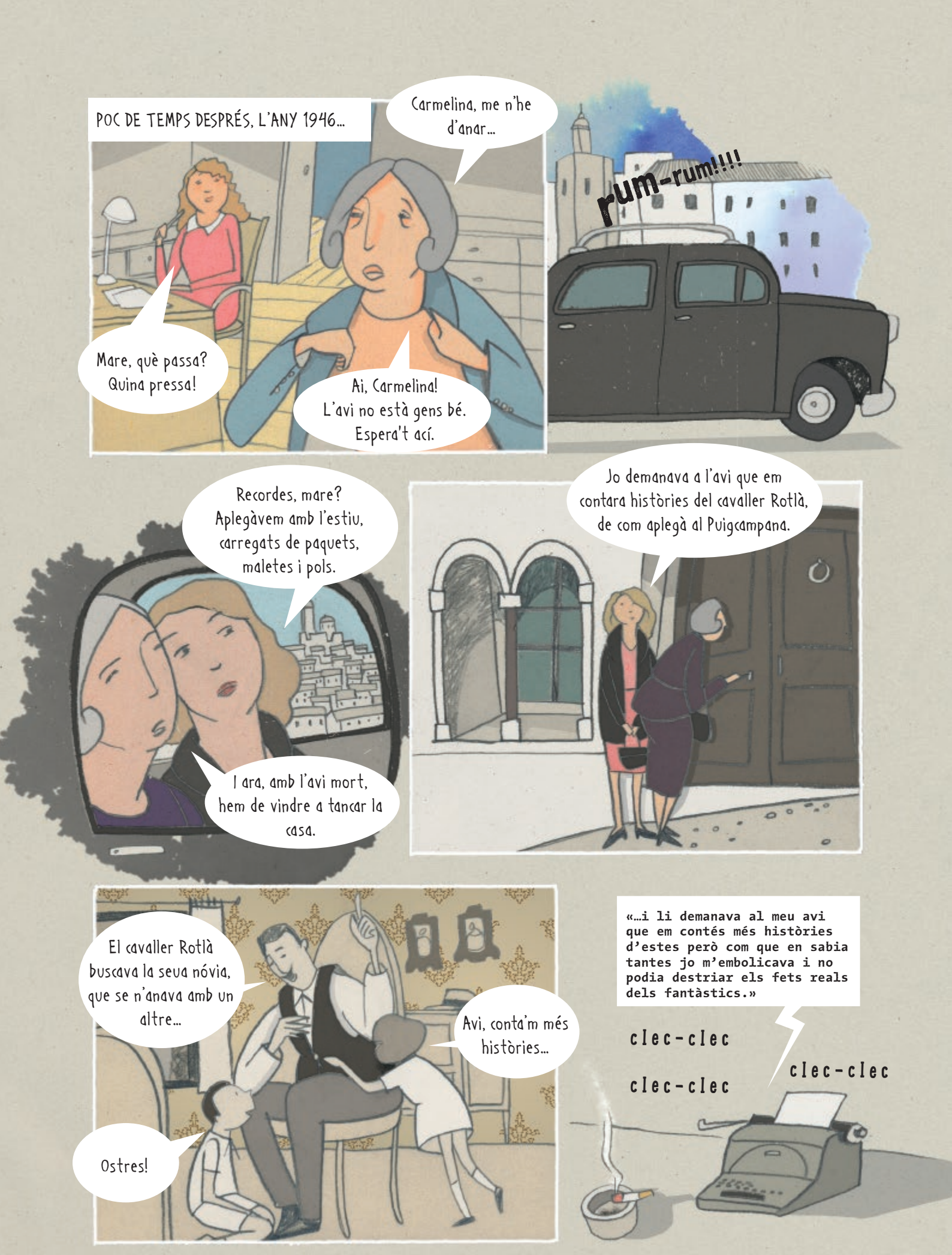
POC DE TEMPS DESPRÉS, L'ANY 1946...
Carmelina, me n'he d'anar...
Mare, què passa? Quina pressa!
Ai, Carmelina! L'avi no està gens bé. Espera't ací.
rum-rum!!!!
Recordes, mare? Aplegàvem amb l'estiu, carregats de paquets, maletes i pols.
I ara, amb l'avi mort, hem de vindre a tancar la casa.
Jo demanava a l'avi que em contara històries del cavaller Rotlà, de com aplegà al Puigcampana.
El cavaller Rotlà buscava la seua nóvia, que se n'anava amb un altre...
Avi, conta'm més històries...
Ostres!
«...i li demanava al meu avi que em contés més històries d'estes però com que en sabia tantes jo m'embolicava i no podia destriar els fets reals dels fantàstics.»
clec-clec
clec-clec
clec-clec

POC DESPRÉS, CARMELINA TÉ LA SEVA PRIMERA FILLA.

Com estàs? Quina xiqueta!

Ara hauràs d'estar més a casa, no pots fer una altra cosa...

Què he de fer? Doncs, seguir investigant, buscar faena... Que no saps com m'agrada?

I AIXÍ VA SER...

SECCIÓ DE CULTURA DEL DIARI *LEVANTE*

Senyora Carmelina, ja està ací? Com porta l'article? Hem de tancar l'edició de hui.

Ja el tinc, ací li'l porte.

Hui parlem altra vegada del rei Jaume?

Ja sé que soc un poc pesada amb la història, però és que quan me n'adone, ja m'he traslladat a aquells temps.

No, dona, continue així. Qui sap, potser acaba publicant algun llibre. Però segurament tindrà coses més importants a fer: la casa, la família...

Ja estem! Doncs sí que en tinc! Vaig a la biblioteca a tornar tot açò.

Com de farta estic!

«I aquelles rebel·lions de la infantesa, tan impotents, encara em persegueixen.»

clec-clec
clec-clec
clec-clec

NO DEIXA LA SEUA TASCA COM A INVESTIGADORA, PERÒ ÉS EN 1960 QUAN COMENÇA A PUBLICAR LA SEUA POESIA.

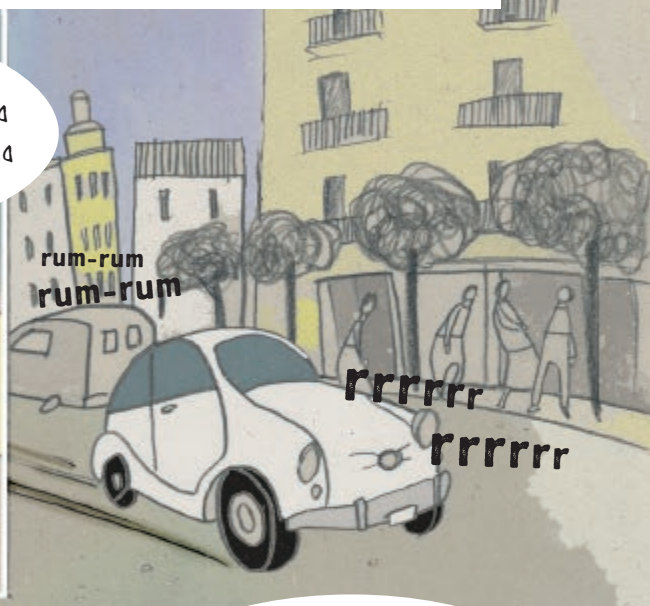

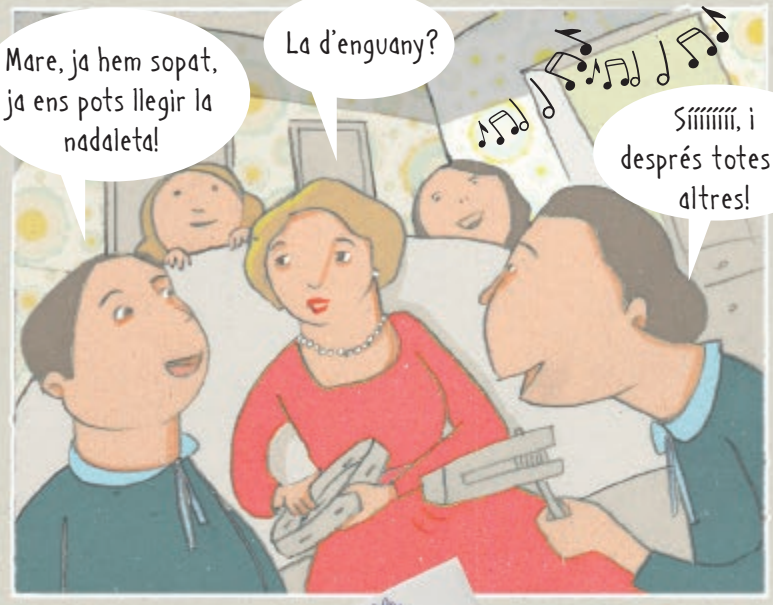

«Per la presència dels torroners de Xixona sabíem que Nadal era a prop, i això ens feia alegria. Però la meua alegria no era com la dels altres xiquets […] i pensava que tot allò era massa bonic per a ser una realitat perenne. Però la veu de l'avi...»

CARMELINA CONTINUA ESCRIVINT I PUBLICA, A MÉS DE DIVERSOS ESTUDIS SOBRE POESIA SATÍRICA DE FINALS DEL SEGLE XV, LLIBRES DE POESIA, COM ARA *UN MÓN REBEL* (1964) O *CONJUGACIÓ EN PRIMERA PERSONA* (1969).

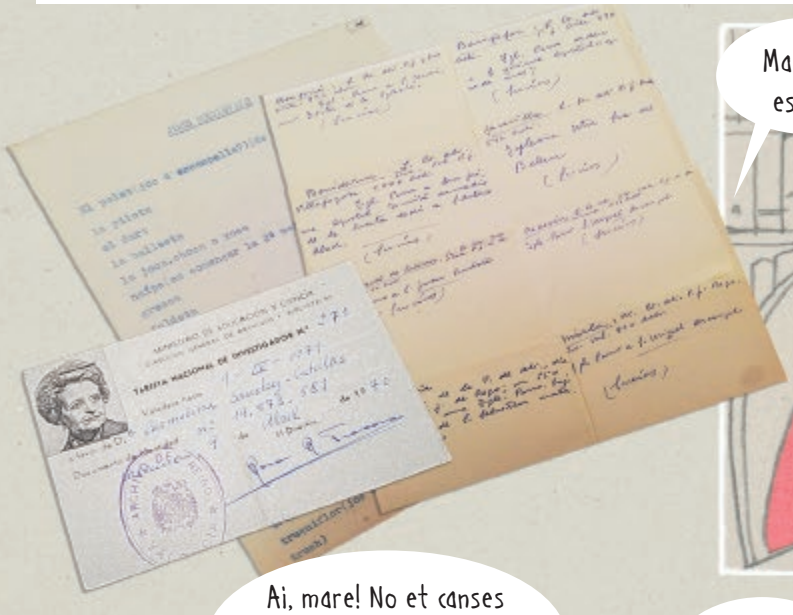

brooooooom!!!!
Vaja, plou!
Bufa el vent i crida...
gloc
gloc
gloc
iu, i, u, u, u, u...
clas
clas
clas
iu, i, u, u, u, u...
iu, i, u, u, u, u...
iu, i, u, u, u, u...
clas
clas
clas
iu, i, u, u, u, u...
clec-clec
clec-clec
clec-clec
«Avui que bufa el vent i crida, em venen a la memòria aquells altres crits del vent ensenyorint-se de la vella casa dels avis, com si totes les cambres i l'escala i els enteixinats foren l'invisible cau del vent.»
Ai, avi...!!!
Tal vegada ja és el moment

«I aleshores el foraster allargant-me l'embolic de tela em deia: "Xiqueta, ajuda'ns…". Però només donar-me el paquet li va dir: "Que no la veus? Tan xicoteta i acabe de deixar entre les seues mans tota la Matèria de Bretanya".»

CARMELINA COMENÇA A ESCRIURE EL LLIBRE DELS SEUS RECORDS D'INFANTESA, A ALTEA, QUE TITULARÀ *MATÈRIA DE BRETANYA*, COM AQUELLS ALTRES LLIBRES DEL SEU AVI.

L'escriptora Carmelina Sánchez-Cutillas ha rebut el Premi Andròmina dins dels Premis Octubre de 1975

En la imatge podem veure l'escriptora a l'eixida de l'entrega dels premis.

Sóc Carmelina Sánchez-Cutillas i es conexi prou de gent;però com que els conegut ja estan esmentats da la meua vida i als altres em sembla que no els interessarà massa,pense que no cal haver d'aparellar el meu "curriculum vitae".A tot açò afegiré que no m'agrada gens parlar de pretendes i oripella -no per una falsa modestia,sinó precisament perque l'encasseses de títols abat el meu orgull?

I així es presente arm,amb les mans mig buides,aprenent de moltes coses i mestre de cap d'elles;o millor encara,fent meues les paraules de mossen Ferran Valentí,aquell humanista del 500 que es descrivia com a "inerudit detrable dels detrables".

Pragu,~~soc~~ i fins i tot naixí en valencià,però per culpa del destí no vaig néixer a Altes,ni a València,ni a Alacant.Malgrat ~~que~~ ~~sóc~~,sóc plenament mediterrània.

No puc negar que m'agrada escriure i que tine alguna llibres publicats.Sé una miqueta de historia i de literatura medievals,però açò deu d'deser perque ~~mes~~ em trobe més identificada amb aqueixa época que no pas amb aquesta,de la qual estic dramàticament desarralada.

De tant en tant faig un poema:un poema rebel i angoixat.

Estic casada i tinc dues filles i dos fills.I sempre que ho dic em ve al cap el romanç català de N'Escrivanota:"Petiteta l'han casada / la filla del Carnesí / de tan petita que n'era.....? !Coses!

Estime la mar,el riu i la pluja,l'Aitana i el Puigcompana,els ocells i ~~les coses~~ petites ~~i senzilles~~.Per ~~ais~~ m'atreu ~~[illegible]~~ "l'estament ciutadà":el dels nobles i el dels generosos i el de la clerecía,no.~~[illegible]~~ I sempre estic del costat dels vençuts.

NOMÉS UN ANY DESPRÉS PUBLICA LA SEUA MILLOR OBRA DE POESIA, LA QUE ELLA MÉS ESTIMA.
No sé si em quedarà poesia per a un altre llibre.
Els jeroglífics i la pedra de Rosetta, publicat l'any 1976 a València per l'editorial Tres i Quatre, va ser molt ben rebut per la seua excel·lència i l'excepcionalitat.
Carmelina Sánchez-Cutillas
Carmelina, l'enhorabona! Per a quan un altre?
Crec que ja n'hi ha prou, encara que de tant en tant encara faig algun poema rebel...
CARMELINA SANCHEZ CUTILLAS
LLIBRE D'AMIC E AMADA
SCORPIO POESIA
Me'l firmes? Mil gràcies, Carmelina.
Com és això? Ja no vols escriure més?
Me'n torne als estudis de l'època medieval, estic transcrivint un text de sor Isabel de Villena, ja el veuràs.
Te n'has assabentat? Carmelina ha publicat la transcripció del text que et vaig dir.
Això diuen, però no és cap transcripció.
Com?
Ostres!
Doncs no, *A la reverent e honrada sor Francina de Bellpuig, monja professa al convent de la Puritat e cara cosina nostra* és un text escrit per ella. Tan coneixedora de la llengua medieval com és, s'ha fet passar com a transcriptora i s'ho han cregut.

A PARTIR DE 1981 JA NO PUBLICARÀ RES MÉS. L'ANY 1997 EL CONSELL VALENCIÀ DE CULTURA EDITA L'*OBRA POÈTICA DE CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS*, QUE ARREPLEGA EL CONJUNT DE LES SEUES POESIES PUBLICADES. A LA BIBLIOTECA VALENCIANA TAMBÉ ES CONSERVEN POEMARIS INÈDITS DE L'ESCRIPTORA QUE SÓN PATRIMONI CULTURAL VALENCIÀ.

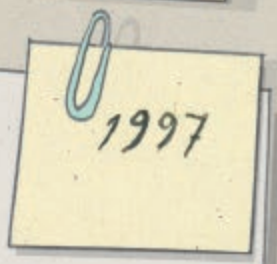

Els jeroglífics i la pedra de Rosetta (1976) és, indiscutiblement, el millor poemari de Carmelina Sánchez-Cutillas i un dels més originals i interessants de tota la recerca formal i estètica produïda en el camp de la poesia al País Valencià als anys setanta. I segurament, d'haver estat estudiat i analitzat degudament, fóra un dels poemaris més innovadors produïts dins la literatura catalana dels darrers vint anys.

Lluís Alpera

«Hi som al món de l’hivern, moment de la remembrança i de tornar al món de l’estiu.»

Hui tenim ací una escriptora que ha posat cognom al poble d'Altea, "La casa de la mar", que és com l'anomena en el seu llibre *Matèria de Bretanya*.

Carmelina, com està?

Molt bé, i contenta d'estar ací... que vos recordàreu de mi.

Això és el que volem, valorar les nostres autores, per donar-les a conéixer a les noves generacions.

A banda de la seua obra poètica i el treball com a investigadora medievalista també ha estudiat i publicat obres com *La brama dels llauradors*, *El procés de les olives*, la biografia del seu avi Francesc...

Però volem parlar de vosté. A la seua joventut vosté visqué els anys...

... de la postguerra. Molt difícils.

Els seus coetanis deien que vosté era una figura bohèmia, rebel, amb els llavis sempre pintats de roig.

Hehehehe. Jo diria heterodoxa dins l'ambient de la meua classe social.

Per què diu això?

Vosté què creu? Soc una dona! A més, una dona escriptora, i escric en valencià.

Jo diria que és l'autora del primer *best-seller* valencià! Quantes edicions s'han fet d'este llibre?

Més d'una dotzena. Fa vint anys ja se n'havien imprés més de 20.000 exemplars.

Però Carmelina Sánchez-Cutillas es va fer un nom com a escriptora a València, no?

Potser sí, gràcies a *Matèria de Bretanya*, que va ser tot un èxit.

Però això va ser una excepció, la invisibilitat de les dones en el franquisme...

... Caldrà revisar la història amb perspectiva feminista.

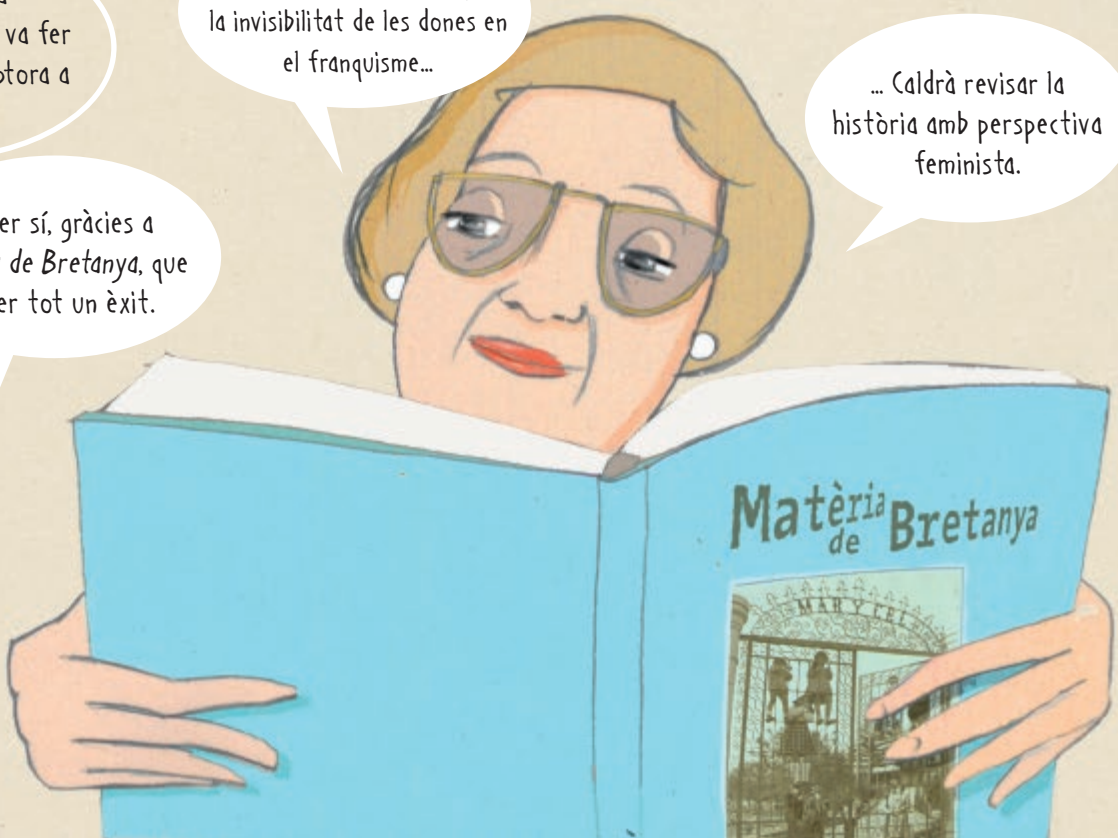

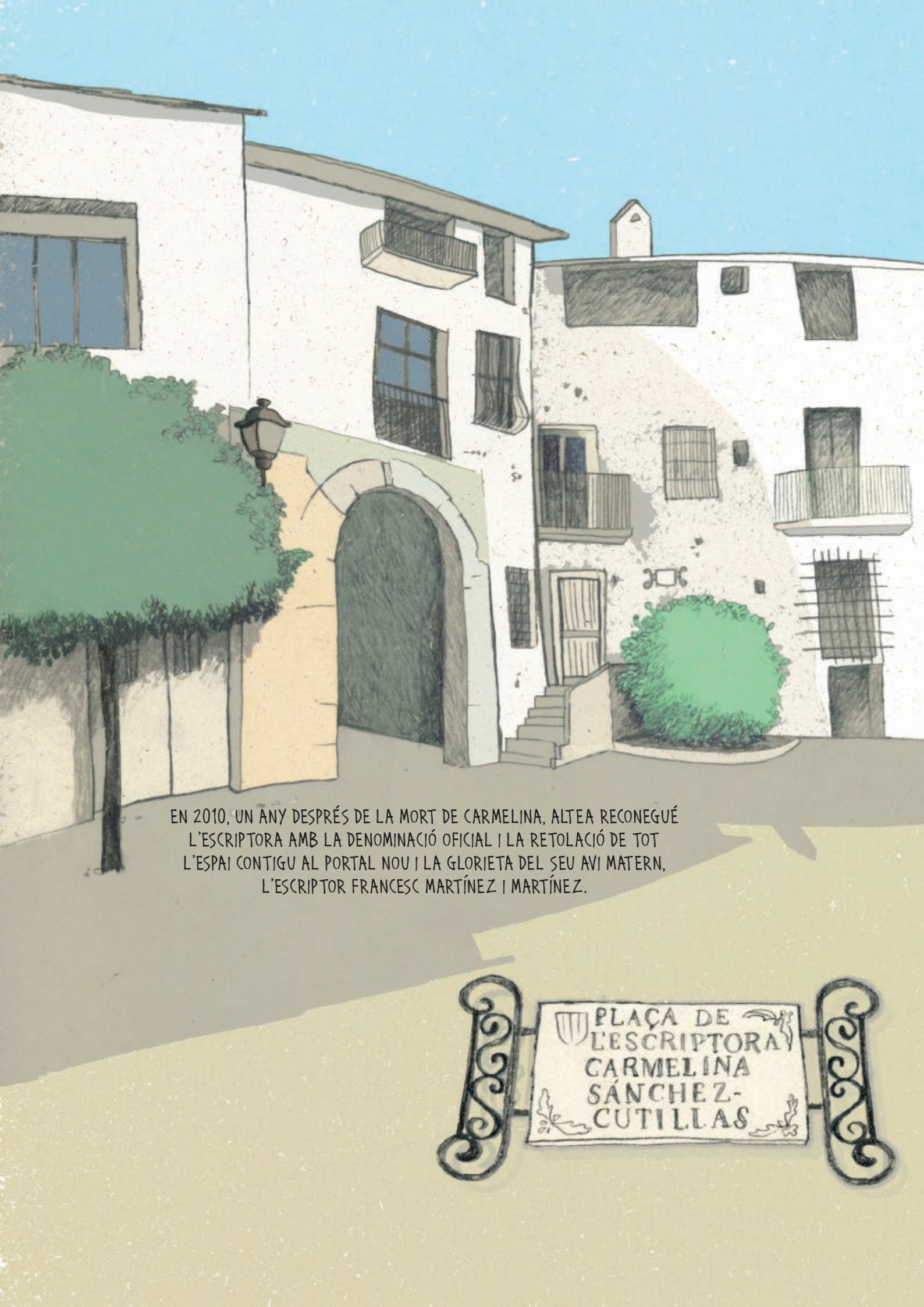

EN 2010, UN ANY DESPRÉS DE LA MORT DE CARMELINA, ALTEA RECONEGUÉ L'ESCRIPTORA AMB LA DENOMINACIÓ OFICIAL I LA RETOLACIÓ DE TOT L'ESPAI CONTIGU AL PORTAL NOU I LA GLORIETA DEL SEU AVI MATERN, L'ESCRIPTOR FRANCESC MARTÍNEZ I MARTÍNEZ.

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

à

Carmelina Sánchez-Cutillas

Escriptora de l'any 2020